

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPAĄ A KANADĄ

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

Analiza

01/2017

www.csm.org.pl

Marcin Rau

Analityk CSM, specjalizujący się w prawie międzynarodowym. Autor publikacji z zakresu obrotu dziełami sztuki i ochrony dziedzictwa kulturowego. Jego praca magisterska „Kradzież dzieł sztuki w międzynarodowym prawie karnym” zdobyła III nagrodę w konkursie Ministra Spraw Zagranicznych na najlepszą pracę z zakresu współczesnych stosunków międzynarodowych w 2015 roku. Obecnie przygotowuje rozprawę doktorską w Katedrze Prawa Karnego Międzynarodowego Uniwersytetu Łódzkiego.

CETA (Comprehensive Economic and Trade Agreement) jest największą umową handlową Unii Europejskiej z państwem trzecim. Liczący ponad 1600 stron dokument ma uprościć istniejące regulacje prawne, otworzyć rynek zamówień publicznych, zwiększyć poziom obrotów, liczbę miejsc pracy i nowych inwestycji. Jednocześnie zakłada pełne utrzymanie wysokich norm UE w obszarach takich jak bezpieczeństwo żywności i prawa pracownicze. W dn. 30 października 2016 roku podpisy pod dokumentem złożyli premier Kanady Justin Trudeau, szef Rady Europejskiej Donald Tusk, przewodniczący Komisji Europejskiej Jean-Claude Juncker oraz premier pełniący wówczas przewodnictwo w UE Słowacji Robert Fico. CETA jest umową mieszaną, co oznacza, że jej ewentualne obowiązywanie uzależnione jest nie tylko od decyzji instytucji unijnych, ale także od ratyfikacji przez państwa członkowskie. Przewiduje się, że ten proces potrwa 2-3 lata.

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPĄ A KANADĄ

| Marcin Rau

2

THINKTANK

ośrodek dialogu i analiz

Choć proces negocjacyjny umowy CETA rozpoczął się w 2009 r., próżno szukać o niej wzmianek w mediach przez kolejne 7 lat. Głośno o CETA zrobiło się dopiero w październiku 2016 r. kiedy wypracowywane przez lata porozumienie o wolnym handlu mogło zostać zablokowane przez lokalny parlament Walonii, niewielkiego francuskojęzycznego regionu Belgii zamieszkanego przez 3,6 miliona ludzi na powierzchni mniejszej niż województwo kujawsko-pomorskie.

Opór Walonii wobec CETA nie miał racjonalnych podstaw merytorycznych. Komentatorzy zwracali uwagę, że w walońskiej polityce od lat dominują popierani przez związki zawodowe socjaliści, nienawidzący globalizacji i marzący o powrocie do świata sprzed 50 lat. Sama Walonia ma minimalne obroty handlowe z Kanadą, więc podejrzewano, że blokada miała być zemstą na belgijskim, centroprawicowym rządzie federalnym. Po załagodzeniu rzekomych „uzasadnionych wątpliwości” na szczeblu regionalnym, Belgia, wraz z pozostałymi 27 państwami UE, dała dla CETA zielone światło do podpisania umowy.

Główne cele umowy

CETA zakłada redukcję barier celnych i barier pozataryfowych (czyli ograniczeń swobody importu innych niż cła np. regulacji utrudniających sprzedaż) między UE a Kanadą, co według autorów umowy pozwoli zaoszczędzić unijnym przedsiębiorstwom ok. 500 mln euro rocznie. W dniu wejścia CETA w życie wyzerowane będzie 98% linii taryfowych, natomiast w przypadku produktów rolno-spożywczych i przemysłu motoryzacyjnego, wyzerowanych zostanie ok. 96% linii taryfowych a zniesienie pozostałych ma nastąpić w okresie 3, 5, i 7 lat.

Kanada uznaje również szczególny status unijnych oznaczeń geograficznych, a tym samym zgadza się na ochronę w Kanadzie wykazu ponad 140 europejskich produktów regionalnych, takich jak polskie oscypki, miód kurpiowski czy bryndza podhalańska.

Umowa zakłada pobudzanie wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych miejsc pracy w Europie. Szacuje się, że na każdy 1 mld euro zwiększonego eksportu przypada dodatkowe 14 tys. miejsc pracy. Zwiększenie eksportu do Kanady mogłoby zwiększyć liczbę nowych stanowisk.

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPAŁ A KANADĄ

| Marcin Rau

3

Kolejnym celem układu jest dopuszczenie firm z UE do przetargów w zamówieniach publicznych w Kanadzie (a także na zasadzie wzajemności – kanadyjskich firm do przetargów w UE). Rząd kanadyjski zleca prywatnym przedsiębiorstwom usługi o wartości ok. 30 mld euro rocznie. Po wejściu CETA w życie firmy UE – jako jedyne na świecie – będą miały możliwość ubiegania się o zamówienia publiczne w Kanadzie, zarówno na szczeblu krajowym, jak i samorządowym.

Podpisanie CETA to również głęboka liberalizacja dostępu do rynków usług, a przede wszystkim zapewnienie swobody działania i niedyskryminacyjnego traktowania inwestorów. CETA wprowadza ułatwienia w prowadzeniu działalności gospodarczej w szerokim zakresie i zapewnia otwarty dostęp do świadczenia usług na rynku kanadyjskim.

Handel UE - Kanada

Według danych Komisji Europejskiej, obroty między UE i Kanadą wynoszą 63,5 mld euro (2015), a dzięki CETA mają się zwiększyć o 23%. Kraje UE największe korzyści mają odnieść m.in. na handlu samochodami, lekami i serami, a Kanadyjczycy na handlu mięsem i zbożami. Wartość eksportu towarów i usług krajów UE do Kanady wynosi

ok. 35,3 mld euro, a wartość importu 28,1 mld euro (2015), z czego ponad 2/3 stanowią towary. W handlu towarami UE z Kanadą występuje wysoki stopień koncentracji geograficznej, ponieważ 70% unijnego eksportu do Kanady przypada na 5 państw (Niemcy, Wielką Brytanię, Włochy, Francję i Holandię), z czego na same Niemcy aż 27%. W grupie eksporterów Polska plasowała się w ostatnich latach na 9. miejscu z udziałem 3% i była to najwyższa pozycja spośród pozostałych państw Europy Środkowej i Wschodniej.

W imporcie z Kanady poziom koncentracji geograficznej jest jeszcze wyższy - udział lidera rankingu czyli Wielkiej Brytanii – wynosi prawie 40%. Niespodziewany Brexit postawił Kanadę w bardzo nieżyczliwej sytuacji, gdyż jej największy gospodarczy partner rozpoczął proces opuszczania Wspólnoty Europejskiej. W konsekwencji do czasu wyjścia z UE, Wielka Brytania może nie mieć żadnego nowego porozumienia handlowego, ani nawet perspektyw jego zawarcia w najbliższej przyszłości. Kolejne 40% kanadyjskiego importu przypada na kolejno Niemcy, Francja, Belgia i Włochy. Jeśli chodzi o Polskę, to zajęła 11. pozycję i znalazła się w stosunkowo licznej grupie państw z 1,5% udziałem w imporcie.

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPA I KANADĄ

| Marcin Rau

4

Oprócz handlu, kluczowym elementem stosunków między UE a Kanadą są inwestycje. UE jest drugim co do wielkości inwestorem zagranicznym w Kanadzie, a Kanada czwartym największym inwestorem zagranicznym w UE. W 2013 r. wartość europejskich inwestycji w Kanadzie wyniosła 225,2 mld euro, a wielkość kanadyjskich inwestycji w UE przekroczyła 117 mld euro.

Relacje polsko-kanadyjskie

Dla Polski Kanada jest ważnym partnerem gospodarczym ze względu na ciągły dalszy wzrost polskiego eksportu. Według danych Ministerstwa Przemysłu Kanady, wielkość wymiany handlowej pomiędzy naszymi krajami systematycznie rośnie. W 2015 r. obroty handlowe Polski z Kanadą wyniosły 1,49 mld euro, z czego eksport osiągnął poziom ok. 1,1 mld euro. W eksporcie do Kanady wyraźnie dominują wyroby przemysłu elektromaszynowego (56%) oraz skóry (21%). Artykuły rolne i spożywcze z wynikiem zaledwie 6,5% zajmują trzecią pozycję. Na liście głównych pozycji towarowych w polskim eksporcie do Kanady dominowały następujące produkty:

- Części silników turbodrzutowych i silników turbośmigłowych
- Surowe skóry z norek

- Części turbin gazowych
- Części sprzętu lub układów przenoszenia napędu
- Podwozia do samolotów i ich części
- Meble drewniane do sypialni
- Nowe opony pneumatyczne z gumy dla samochodów wyścigowych
- Statki towarowe
- Meble drewniane innego użytku
- Mechanizmy i przekładnie zębate, mechanizmy śrubowo-kulkowe, skrzynie przekładniowe
- Preparaty powierzchniowo czynne, preparaty do zmywania, czyszczenia, prania
- Sok jabłkowy
- Wymienniki ciepła o przeznaczeniu pozadomowym
- Elektrody węglowe lub grafitowe
- Części do mebli

Jak pokazuje powyższe zestawienie, w przypadku Polski szanse dalszego rozwoju sprzedaży ma szeroko pojęta branża przemysłowo-maszynowa, jak również producenci rozwiązań, części i podzespołów dla sektora lotniczego i motoryzacyjnego.

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPĄ A KANADĄ

| Marcin Rau

5

W imporcie z Kanady do Polski, podobnie jak w eksporcie, dominują wyroby elektromaszynowe (udział 49%), drugie miejsce zajmują wyroby przemysłu chemicznego (16%), a trzecie - artykuły rolno-spożywcze (12%). Wśród głównych towarów są :

- układy scalone i mikroasemblerzy elektroniczne
- wały napędowe, korby, obudowy łożysk, łożyska ślizgowe, przekładnie zębate
- silniki turboodrzutowe, turbośmigłowe oraz inne turbiny gazowe
- rudy żelaza i koncentraty
- leki

Największym polskim inwestorem na terenie Kanady jest KGHM Polska Miedź SA. W 2010 roku spółka podpisała z firmą Abacus Mining & Exploration Corporation umowę przystąpienia do spółki joint venture pod nazwą KGHM Ajax Mining Inc. Nowa spółka, w której polska firma ma 80% udziałów, realizuje projekt eksploatacji rud miedzi i złota ze złóż Afton-Ajax, które znajduje się w zachodniej Kanadzie, w południowo-środkowej części Kolumbii Brytyjskiej. Okres eksploatacji powstającej kopalni odkrywkowej przewidywany jest na około 18 lat. KGHM zakłada, że jej roczna produkcja wyniesie 58 tys. ton miedzi oraz

125 tys. uncji złota. Koncern oszacował wstępne nakłady inwestycyjne na 1,3 mld dolarów (ok. 5,24 mld zł).

Oprócz KGHM, na kanadyjskim rynku obecne są spółki Kulczyk Investments SA, a także PKN Orlen, które skupiają się na poszukiwaniu i wydobywaniu ropy naftowej oraz gazu ziemnego. Orlen posiada w Kanadzie spółkę zależną - Orlen Upstream Canada. Jej główną strategią jest przejmowanie pakietów kontrolnych miejscowych firm wydobywczych: w 2014 r. przejęła spółkę Birchill Exploration za 707 mln zł, a w 2015 - Kicking Horse Energy o wartości 842 mln zł oraz TriOil. Obecnie PKN ORLEN posiada w Kanadzie znaczne obszary w obrębie formacji Cardium, Dunvegan i Montney, wydobywając ponad 7000 boe/d oraz dysponując zasobami (2P) na poziomie ok. 50 mln boe.

W branży gier komputerowych, od 2013 r. swoją działalność w Kanadzie rozwija firma Techland, twórca popularnych serii Call of Juarez, Dead Island czy Dying Light. Techland, rywalizujący z CD Projektem (autorem serii gier o Wiedźminie) o miano największego polskiego producenta gier komputerowych, otworzył studio deweloperskie w Vancouver pod nazwą Digital Scapes Studios, które obecnie realizuje dwa duże projekty o łącznym budżecie 300 mln zł.

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPA I KANADĄ

| Marcin Rau

6

Od grudnia 2015 r. w Kanadzie funkcjonuje Grupa Integer.pl, znana przede wszystkim z Paczkomatów InPost, których liczba w ciągu minionego roku urosła za oceanem do 200. Ponadto dobrze rozpoznawalna jest posiadająca sklepy w Quebecu i Montrealu firma Ingot – producent kosmetyków do makijażu.

Jeśli zaś chodzi o kanadyjskie firmy działające na polskim rynku, to do największych podmiotów zaliczają się:

- Bombardier (koncern specjalizujący się w produkcji i budowie samolotów, lokomotyw, wagonów kolejowych, wagonów tramwajowych i wagonów metra)
- Pratt & Whitney Canada (firma produkująca silniki turbośmigłowe i turbowentylatorowe do samolotów cywilnych i wojskowych)
- McCain (producent mrożonej żywności)
- Apotex (producent farmaceutyków)
- Valeant (producent farmaceutyków)
- Redknee Solutions (producent oprogramowania w branży telekomunikacyjnej)
- SNC-Lavalin (firma specjalizująca się w usługach projektowych i budowlanych)
- Heli-One (serwisant i producent części do śmigłowców)

- Cyclone Manufacturing (przemysł lotniczy)
- OpenText (sektor ICT)
- CGI (sektor ICT)

Obawy sektora rolno-spożywczego

Polskie rolnictwo osiąga bardzo dobre wyniki eksportowe, a ponad 80% eksportu rolnego trafia na rynki krajów rozwiniętych. Polska odnotowuje dodatnie saldo w handlu żywnością z Kanadą - obecnie wysyła czterokrotnie więcej towarów do Kanady, niż z niej importuje. Według danych Eurostatu, w 2015 r. saldo wyniosło 49,2 mln euro, na co złożyły się eksport do Kanady o wartości 71,4 mln euro oraz import z tego rynku o wartości 22,2 mln euro. Dane wskazują, że polska branża rolno-spożywcza relatywnie dobrze radzi sobie na kanadyjskim rynku, ale równocześnie pokazują one niewielkie znaczenie Kanady w naszym handlu produktami rolno-spożywczymi.

W debacie dotyczącej CETA, podnoszone są głosy, że jej zapisy stanowią zagrożenie dla rozwoju polskiej gospodarki i mogą doprowadzić do zaniku małych gospodarstw w Europie, oraz wpłynąć na ceny skupu produktów rolnych. Kanada ma „zalać” Europę drobiem i produktami mleczarskimi, w których Polska się specjalizuje. W rze-

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPĄ A KANADĄ

| Marcin Rau

7

czywistości jednak te obawy są nieuzasadnione, ponieważ w umowie zabezpieczono interesy rolników przez zastosowanie kontyngentów taryfowych (ograniczeń ilościowych) i okresów przejściowych (ograniczeń czasowych) w liberalizacji. Polska jest największym producentem drobiu w UE oraz czołowym producentem wyrobów mleczarskich i wielu innych. W Kanadzie prawie 75% produkcji żywności kierowane jest na rynek wewnętrzny, a w ostatnich latach import żywności zwiększył się o 17%. Obecnie jednak więcej sprzedajemy Kanadyjczykom, niż od nich kupujemy. Sprowadzamy głównie produkty niewytwarzane u nas na większą skalę.

Drugim często podnoszonym argumentem przeciwko CETA jest kwestia GMO i obawa, że żywność modyfikowana genetycznie bez żadnych oznaczeń i ograniczeń pojawi się na sklepowych półkach. Również w tym przypadku obawy są na wyrost - Kanadyjskich eksporterów będą obowiązywać unijne przepisy dotyczące GMO. Produkty nie spełniające tych wymogów nie będą mogły być importowane do UE.

Trzeba również zaznaczyć, że procedury dopuszczenia do kanadyjskiego rynku zostaną uproszczone, co obniży koszty zwłaszcza dla mniejszych przedsiębiorstw zainteresowanych eksportem do Kanady.

Na dodatkowych preferencjach będą mogli skorzystać między innymi producenci nabiału, napojów alkoholowych, owoców, warzyw, a także słodocy. Skoro pomimo dzisiejszych ograniczeń słodocy zajmują jedną z czołowych pozycji w eksporcie do Kanady, to po zlikwidowaniu cel i innych barier sprzedaż może się tylko zwiększyć. Ekspertci podkreślają, że słodocy nie są kanadyjską specjalnością i Kanadyjczycy mają wręcz obawy, czy europejskie wyroby nie zaleją ich rodzimego rynku.

Ochrona inwestycji i rozstrzyganie sporów

Sądy arbitrażowe są to instytucje, których zadaniem jest rozstrzyganie różnego rodzaju sporów zwykle bez udziału prawników. Są obecne zarówno w prawie polskim, jak i międzynarodowym. Cechami charakterystycznymi sądów arbitrażowych jest to, że uczestniczą w nich, jako arbitrzy, specjaliści w danej dziedzinie, a na postępowanie w sądzie arbitrażowym muszą wyrazić zgodę wszystkie strony sporu. Często się zdarza, że taka zgoda jest podpisywana już podczas zawierania wcześniejszej umowy między stronami, które potem weszły w spór. Największą zaletą sądów arbitrażowych jest to, że mogą podejmować decyzje bardzo szybko (w przeciwieństwie do są-

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPĄ A KANADĄ

| Marcin Rau

8

dów krajowych, gdzie postępowanie może trwać się latami).

W przypadku Polski taki rodzaj rozwiązywania sporów nie jest niczym nowym. Najbardziej znany przykładem jest wyrok w sprawie Eureko, które pozwało nasz rząd przed międzynarodowy sąd w Londynie za niedokończoną prywatyzację PZU i wygrało. Arbitraż wynikał z międzypaństwowej umowy polsko-holenderskiej. Inny przykład to wyrok sądu arbitrażowego w Hadze, który przyznał 20 mln euro odszkodowania indyjskiej spółce, która była właścicielem sieci sklepów Baltona na warszawskim Okęciu. Spółka uznała, że remont lotniska pozbawił ją zagwarantowanych w kontrakcie zysków. Arbitraż był możliwy dzięki umowie polsko-indyjskiej.

Większość problemów napotykaných przez inwestorów zagranicznych ma charakter administracyjny. Dotyczą one sposobu traktowania przez władze pojedynczego inwestora w związku z konkretną licencją, zezwoleniem lub promesą wydanymi przez urzędników państwowych. Państwo przyjmujące może podjąć lub zastosować decyzję w sposób niesprawiedliwy lub dyskryminujący w stosunku do producentów zagranicznych. Może na przykład zezwolić spółce krajowej na wytwarzanie określonego produktu, a jednocześnie wydać zakaz

w odniesieniu do tego samego produktu wytwarzanego w fabryce należącej do zagranicznego przedsiębiorstwa.

CETA ustanawia stały i zinstytucjonalizowany trybunał arbitrażowy do rozstrzygania sporów, którego członkowie są wyznaczani przez UE i Kanadę. Umożliwia on zagranicznym przedsiębiorstwom pozwanie państwa, jeżeli uważają, że poniesli straty, ponieważ dane państwo nie wywiązało się ze swoich zobowiązań do niedyskryminacyjnego traktowania. Trybunał w 15-osobowym składzie (pięciu sędziów z Unii Europejskiej, pięciu z Kanady i pięciu z państw trzecich) będzie rozstrzygał przede wszystkim spory dotyczące zasad ustanowionych w umowie CETA, a zwłaszcza zasad zakazu dyskryminacji zagranicznych przedsiębiorców. W tym zakresie prawo krajowe nie będzie stosowane. Oznacza to, że poszczególne decyzje organów administracji państwowej trzeba będzie oceniać pod kątem ich zgodności z zasadami CETA.

Krytycy arbitrażu twierdzą, że nie jest on potrzebny w przypadku partnerów o zbliżonym poziomie rozwoju gospodarczego i niezależnym sądownictwie, jak UE, Kanada czy USA. Z punktu widzenia Polski, rozstrzyganie sporów na linii państwo-inwestor będzie dla nas korzystniejsze niż obecnie, ponieważ CETA wprowadza korzystniejsze

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPAŁ A KANADĄ

| Marcin Rau

9

postanowienia w zakresie gwarancji materialnych w porównaniu do umowy BIT (o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji) z Kanadą, która obowiązuje obecnie. Można założyć, że CETA przyczyni się do ograniczenia ryzyka odpowiedzialności odszkodowawczej Polski z tytułu ewentualnych roszczeń inwestorów kanadyjskich. Polskie firmy są eksporterem inwestycji do Kanady, zatem dzięki CETA zyskają dodatkowe instrumenty ich ochrony.

Należy ponadto zaznaczyć, że CETA wprowadza ważną dla Polski zasadę, według której koszty postępowania arbitrażowego są ponoszone przez stronę przegraną. W wyjątkowych przypadkach Trybunał może podzielić koszty między strony sporu, jeżeli ustali, że taki podział jest właściwy ze względu na okoliczności sporu. Inne uzasadnione koszty, w tym koszty reprezentacji i pomocy prawnej, są ponoszone przez przegrywającą stronę sporu, chyba że Trybunał ustali, że taki podział kosztów jest nieuzasadniony ze względu na okoliczności sporu.

Umowa CETA dopuszcza możliwość oddania sprawy do arbitrażu po przejściu całej procedury w ramach sądownictwa krajowego. Natomiast, jeżeli inwestor zdecyduje się na samym początku sporu na złożenie skargi w arbitrażu, nie będzie mógł następnie

wystąpić z tym samym roszczeniem do sądu powszechnego. Przyjęte rozwiązanie w umowie CETA ma na celu zachęcenie inwestorów do wykorzystania ścieżki krajowej w dochodzeniu swoich roszczeń, a nie do korzystania z arbitrażu inwestycyjnego.

Perspektywy

Ze względu na mieszany charakter CETA, jej pełne wejście w życie wymaga przeprowadzenia procedury ratyfikacyjnej przez państwa członkowskie UE, w tym Polskę. Do tego czasu umowa będzie tymczasowo stosowana w zakresie wyłącznych kompetencji UE, czyli w części handlowej. Część inwestycyjna, w tym arbitraż, czekają na wynik ratyfikacji. Jednak warunkiem politycznym rozpoczęcia tymczasowego stosowania CETA jest wyrażenie zgody (consent) na zawarcie umowy przez Parlament Europejski. 23 stycznia 2017 r. komisja handlu międzynarodowego Parlamentu Europejskiego poparła zatwierdzenie umowy, natomiast cały europarlament ma głosować nad ratyfikacją porozumienia podczas sesji plenarnej w lutym 2017 r. Istnienie umowy nie będzie ograniczać ani UE, ani Kanady, w opracowywaniu nowych aktów prawnych w innych dziedzinach życia publicznego, takich jak środowisko, zdrowie i bezpieczeństwo.

CETA

WOLNY HANDEL MIĘDZY EUROPAŁ A KANADĄ

| Marcin Rau

10

Umowy międzynarodowe są zazwyczaj kompromisem i wiążą się z ustępstwami po obu stronach. Wyliczenia pokazują, że CETA doprowadzi do zwiększenia obrotów handlowych o jedną czwartą, a to przełoży się na wzrost produkcji w Unii Europejskiej o około 12 mld euro rocznie. Mimo to, CETA - podobnie jak TTIP - budzi obawy wśród organizacji pozarządowych, związków zawodowych i obrońców środowiska w całej Europie. Przeciwnicy umowy z Kanadą przestrzegają przed negatywnymi konsekwencjami dla rynku pracy, rynku rolnego i praw konsumentów. Dodatkowo bardzo często słyszy się zarzut, że CETA otworzy drzwi do Europy kanadyjskim produktom z GMO, choć wymogi związane z GMO będą dla nich takie same, jak te obowiązujące w Unii Europejskiej dla naszych produktów. CETA nie nałoży żadnych dodatkowych przepisów, które trzeba byłoby spełnić. Zwiększy się natomiast konkurencja. Jest to naturalne następstwo każdego otwarcia w wymianie handlowej. Warto przypomnieć, że przed wejściem do Unii Europejskiej wielu polityków i rolników obawiało się, że zostaniemy zasypani towarami z krajów unijnych. Jednak jak pokazuje przykład ostatniej dekady – powyższe obawy były na wyrost.

Obecnie Polska ma nadwyżkę w handlu. Umowa z Kanadą stworzy możliwość utrzymania tej nadwyżki, a nawet zwiększenie eksportu naszych produktów na rynek kanadyjski. Czy się to uda? To zależy już tylko od naszej przedsiębiorczości i pomysłowości naszych handlowców.

Marcin Rau

W analizie wykorzystano informacje z sesji informacyjnej „CETA w praktyce”, zorganizowanej przez Komisję Europejską w Polsce, Ministerstwo Rozwoju, Ambasadę Kanady w Polsce oraz ośrodek THINKTANK. Więcej informacji na temat debaty [tutaj](#).

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa t: +48 22 646 52 67

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH